

Nepodpisani se doplati na tiskaju. Pripremljena su pisma tiskaju po 5...

Komu list ne dođe na vrijeme, treba to javi odpravničtvu u otvorenu pismu...

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Blagom rastu male stvari, a nezloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Iskazi svakog četvrtka... Doplati se novčadiju ako se... Uredništvo i administracija nalaze se u Via Farseto br. 1.

Govor

zastupnika dra. M. Laglje, izrečen u zastupničkoj kući u Beču dne 21. maja 1892. prigodom rasprave vladinih predloga o uređenju novčane vrednote.

Da pravo kažem, nešto mi je tesno oko erez, kad se spomenem, da mi je prvomu govoriti protiv predloženom nacrtu. Nebih se za stalno bio prijavo među govorinike...

Jer i ja, kao i mnoga gospoda ove visoke kuće, jednim jezikom mislim, a u drugu ruku da odjemo svoje misli, pa ta vrst etnologije nije lasan posao.

Prije nego li se upustim u raspravu ovog predmeta, red je da i u pogledu njegovog preuzvišenosti gospodina ministra finansija nešto isjavim.

Njegova će preuzvišenost u nas naći lojalne protivnike. Ja sam stupio, da govorim protiv predloga, jer sam najdublje osvjedočen, da nam neće biti koristan, već šteta.

Pita se: čemu je taj predlog? a odgovara se: hoćemo da uradimo odnošaje naš novčano vrednote, da utvrdimo prida (agio).

Zalibože (moram tako reći, jer odgovara mojemu osvjedočenju) zavlada je koro obćenito misao, da se bez zlata ne može imati redovito vrednote.

Protiv tomu hoću, da nešto prigovorim prema onom, što sam do sada vidio i izustio.

Odobaremo li zlato za našu novčanu vrednotu, tada smo nekako za budućnost jedinašili sa inozemstvom naše mjerilo pr u m e t n o s r e d s t v o s v e g a, čim se ži. Ali ne pitamo pri tom, da li će nam o biti korisno, neće li nam pače štetno biti. Obćeniti je teorija dakako, da bi malo biti i da hoće to biti korisno.

Ali za najjače narode, za one narode, koji su po našem shvaćanju najnapredniji kulturi, zlato nije samo roba, već je jedno i p r o m e t n o s r e d s t v o i m j e r i l o v r i d n o s t i o n i h d o b a r a, koja pridačaju. Što sledi od toga? Sledi, da mi, jednaku uvjete produkcije, mjerimo vrednotu dobara i saobraćamo ih istim mjerilom, kojim Englezka, Njemačka i aka država zemlja, gdje je valuta zlata, nastaje pitanje: da li je nam, koji smo obćenitomu sudu gospodarstveno slabiji, priloga, da istim mjerilom udarimo vrednotu dobara, kojim to čini n. pr. Englez?

Ja mislim, da već e toga, uz naše dredično gospodarstveno stanje, nemože li korisno uređenje zlato vrednote. Onda dodje vrijeme, da nam to bude odrieti; to će biti onda, kad bi nam inozemstvo radje davalo zlata.

Ako dakle polazimo samo sa stanovišta, da je zlato roba, razložno je misliti, da će doći vrijeme, kad ga budemo mogli mnogo jeftinije dobiti.

Glavna težina pitanja stoji ipak u prigovoru, da je zlato u bogatijih naroda mjerilo i prometno sredstvo za ukonoma dobra, i da nam takovo mjerilo uide u priloga.

Reći će možda tkogod: „A kako nam je išlo u priloga, te smo metar zakonom uveli za mjerilo prostora? Ta Francozi i drugi narodi mjere na meter, dakle tu ne može nikako biti razliko.“

Ali jest razlika i to vrlo velika, koje nikad nasmijemo zaboraviti. Jer ako drva proizvajamo na klastre, pa ih izmjerimo na metre, nismo ni dobili ni izgubili, osim male neznačajne razlike. Istu količinu drva u klastrih, koju Francozu predamo, on će nam isplatiti; ali jo inače, ako uzmemo isti novac za mjerilo, koje ima druga država a kojom tržimo.

Tu se nasmijmo računati, da će nam n. pr. Englez dati svoj sterling za istu količinu zlata, nego on će svoj sterling ucijeniti prema vrednosti naše robe, prema tomu jeli više ili manje vredna, ali tu više ili manje treba; drugim riječi, on će naše zlato, kojega efektivno nemožemo dati, jer ga naimamo, cijeniti prema vrednosti naše robe.

Dakle je tvrdo gospodarstveno pravilo. u ostalom priznato i s druge strane, da zlato naima svagdje jednaku vrednotu, upravo za to ne, jer je roba, jer odvise od pitanja i ponude kao vrednotu svakog dobara.

Ali k tomu dolazi i dalnja opazka, da je naimo zlato u ukonoma najjaših zemljah naimamo mjerilo vrednosti, nego i s o b r a t n o s r e d s t v o i s t i h, dakle n o v a c u podpunom smislu vrieti.

O prigovoru, koji nastaje od toga, što je zlato drugdje mjerilom vrednosti, rekoh već nešto; ali ima važan prigovor sa stanovišta zlata kao saobajnog sredstva. Može naimo nastati slučaj, da povećanjem produkcije kod pojedinih naroda, sredstvo cirkulacije n o b u d e d o s t a t n o, da se u razmjeru prema produkciji nepogveduju, to da dovoljno novac dobije veću nutraju vrednotu. To je slučaj upravo kod zlata.

Dakle je vrlo dvojbena, hoćemo li mi pokušati naš položaj uvedenjem zlata valute. I oni, koji jesu za zlato valutu t. j. monometalisti, priznavaju, da produkcija zlata nastoji u razmjeru gospodarstvenog razvika i povećanja pučanstva u kulturnih zemljah, a iz toga sledi, da zlato može isto tako doći do vrednosti, koju imaju riidko stvari (Seltenheitswert), kao i što se kaže, da naš papirni novac ima takovu vrednotu riidko stvari, samo je razlika u tom, da se zlato do potrebe nemože, a papirni se novac može lahko povećati.

O tom dopustit ćete, da nešto ročom kasnije.

Vieoka kućo! Ja sam se potrudio, u koliko je u to kratko vrijeme moglo biti, da donokle prouidim, što se jo govorilo u valutnoj enkti, i pogledao sam, aka i letimice, one nosretne statističke tablo. Naše sam razsuda vrlo važnih za moj nazor i u operatu onkito: u i zaključnih obrazcih onih akrižaljka, a to ću danas da porabim.

Mnenja su, kako je poznato, različitia o tom, ima li se uvesti zlata valuta ili dvostruku t. j. zlato i srebro ujedno po stanovitomu razmjeru među njima. Danas jo to pitanje više znanstveno nego li praktično vrednosti, to se nećemo unj upuštati. Niti bi ja, da otvoreno govorim, ikako mogao jedan ili drugi pravac tako zastupati, da za hudi koji od njih osvjedočim visoku kuću. Drugi su već tim glavu razbijali, a nisu došli do konnoga posljedjka; dakle ni ja nobih. Ali istina je to, da jo to pitanje još uvijek neriješeno; istina je, da i naša financijska uprava hoće, da se drži za više vromena tako zvano šepave valute, i da i drugo države, prom jo srebru

vrednotu pala, ipak imaju još srebrna novca. Još je dakle uvijek dvojbena, da li je to tako zavruguta biela kovina izgubila svoj zadatak, da bude neki regulator pri opredjeljivanju vrednosti, ili nije izgubila onog zadatka.

Ja sam od moje strane za ovo drugo muenje; držim naimo, da će naći načina, te srebro bude u nekom stanovitomu odnošaju prema zlatu takodjer rabilo kao novac.

Medju ta dva pitanja stoji ono o papirnoj vrednosti, ili o pravom državnom novcu; i tako dolazimo ravno do pitanja pridava (agio).

Naša financijska uprava hoće, da ustali (stabilizira) prida. To je kao da zakonom ustanovi: forint austrijske vrednote vredan je 84 novč. u zlato.

To je temeljno pitanje za sve dalnje operacije, toliko za sudašnje predloga, koliko za ono, što mora slediti kaanije. A možemo li sa ovom stalnošću postaviti takov zakon? Ja držim da ne. Nije bilo, niti nije sada vlade na svijetu, koja bi na taj način mogla ustanoviti vrednotu stvari. U vojničkoj krajini, koju sam donokle kao učenik proputovao, bilo je ustanovljeno na pr. da poroija skopovino stoji toliko, poroija kruha toliko itd., ali to može vrediti samo dok se najđe ljudi, koji su voljni robu uzeti i prodavati u onu cionu.

Ja sam dakle to misli, da se ono ustaljenje (stabiliranje) nemože uzdržati sa gospodarstvenog stanovišta, jer se nijedan faktor produkcije neda zakonom utvrditi; nemože se gospodinu Bogu zapovjedati, da nam polja dobro pokrije u zimi sniegom, da pusti dažđ, pa opet daje, da sunce zemlju stopli kada i kako se nam hoće; isto se tako neda trajnim načinom ustanoviti vrednotu jedne stvari prema drugoj. Ali da i možemo za se same učiniti, da vriedi onakov zakon, hoće li inozemstvo biti dužno, da i ono takov zakon drži? (Zastupnik Schlessinger: Za stalno nemože li inozemstvo do nam papirni novac. U koliko ga smatra novcom, vršati za onoliko, za koliko mu dobro stoji naša roba. (Tako jo!)

Hoće li inozemstvo naš papirni novac smatrati za robu? Ne! jer u tom slučaju dobili bismo za milijun kilograma pedesetača ili petaća za ruglo nisku cionu. Naš papirni novac nije roba; zlato je roba prema našem papirnomu novcu.

Ja dakle držim, da se prida (agio) neda ustaliti (stabilirati).

Bada hoću, da nešto ročom o korist i o šteti različitog prida. Uzao sam u to imo pripristih primjera iz običnog života, kojih na žalost naima u našoj znanstvenoj literaturi ni u ovom onom, što nam je predloženo, te mi se prikazuje stvar ovako: Kad je prida velik, korist je domačomu producentu i dužniku, — to jo priznato u onketoj komisiji —, a gubitak jo onomu, koj žive od novčanog dohodka i onomu, koj dovaža robu iz inozemstva (importouru).

Primjeri, koje sam potražio u tom smjeru, čino mi stvar posvo listova: ja računam, da n. pr. iz Austrije prodam u Njemačku robu, to ću pri visokom prida dobiti za nju, recimo 120, pri nizkom 110 ili 112 forinti. Domaći producent ima dakle u prvom slučaju dobitak, u drugom imao bi gubitak, bolje rečeno, u prvom slučaju imao bi veći, a u drugom manji dobitak.

Samo naimo stalan u tom, jesu li to odnošaji takvi, da bi za uvjek trajali; jer moglo bi doći vrijeme, kad bi se naša produkcija, potaknuta takovimi odnošaji, za toliko povećala, da nobi više vredno bilo proizvajati; onda bi nam so slika drugodje prikazala. Nu bezdvojbena jo, da dok nam treba povećati produkciju, dok nam treba gospodarstveno ojačati se, dotle prida vrlo dobro djeluje na tržištu promet, pače u tom slučaju prida jo kao neka nagrada za izvoz robe.

dio pučanstva želi s neko strane, da se uredi valuta, dotično, da se uvede zlata vrednota, kad bismo tim došli do istog mjerila, kako ga ima inozemstvo, i kad bi u tom po mojom nazoru nam bilo kaubo.

Pridav je dakle nagrada za izvoz robe u inozemstvo i poticao za povećanje produkcije; s toga stanovita treba nam so zauzeti za to, da stvari i ostanu kako jo su. To pak nije moje osobito mnenje, već mi dozvolite, visoka kućo, da prošitam mali stavak o tom. Gospodin strukovnjak dr. Hertzka odgovorio je na prvo pitanje, kako stoji na strani 93. stonografikog zapisnika ukotke o vrednosti, medju ostalim i ovo: da se naimo može posvo dobro odgovoriti i tako, da se za sada u obće neuredjuje valuta.

Neću dakle mnogo držati na moj auktoritet, nego se pozivam na ono, što je rekao taj gospodin od povjerenstva za valutu.

O tom, što sam prije rekao o zlato kao rob, imao bih osim podkrope gosp. strukovnjak Hertzka, još i drugih dokaza, ali držim, da to nije potrebno.

Što se tiče podrženja zlata, — a da ono može poskupiti, toga netaje ni monometalisti, jer mnozina zlata, toga sredstva promotnoga, toga mjerila vrednosti, nastoji u razmjeru sa povećanom produkcijom. — što se toga ala tiče, imamo vrlo neugodan i nosretan izgled za slučaj, da odlučimo zlato mjeriti vrednotu stvarim; jer se sa zlatom može upravo ono isto dogoditi, što nam govore, da se jo dogodilo s našim papirnim novcom, da naimo dobije vrednotu osobitu. I u tom pogledu hoću, da se pozovom na auktoritet t. j. na eksperta profesora Milevskog, koj nas podučava o posljedjcih takovog povećanja vrednosti zlata. Po njegovom sudu posljedice toga bile bi ove: prvo, propast domačo produkcije, jer bi se dakako mnogo robe moralo dati za malo zlato; drugo: radnici nobi našli posla; treće: poduzetnici bi izgubili svojo; četvrto: ginuli bi mali posjedi, a nastajali veliki, te bi erednjog stalija sve više nastajalo. (Posve pravilo), napokon peto: strašno natežeanje, koje bi nam činila Rusija, a možda i istočna Indija.

Milovski kaže nadalje: U Njemačkoj, osobito u istočnih pokrajinah, vidjeli su i nauki ljudi i razumijeli pojavu, da sve što više rublja pada točaj, ave so višo uvraž visoko žito, a svakako povišenje rubljenog točaja bude kao mitnica (štranga) pred rusko žito, to drugimi riječi znamacuje, da čemo višo izvratiti, ako za 100 for. vrednotu u zlato, dobijemo 120 u papiru, a da čemo manje izvratiti, ako za onih 100 zlatnih dobijemo samo 110 ili 105 u papiru. Ali iz toga sledi naravski i to, da nije moguće, što je rekao neki ekspert, da čemo, bude li nutarnja vrednotu mlišk novca rasla kao do sada, doći do toga, to jedan forint bude vredio 10 funti šterlinge. (Jer nam nikad inozemstvo neće dati 100 for. zlata za jedan naš forint žita ili drugo robe. Op. urod.)

To nije istinito i nije moguće. Čim jedan forint a. vr. dobije vrednotu jedno forinta zlata, onda prestano donošati nam korist, povećanje našo produkcije onda prestano, i položaj se opet promjeni.

O tom, kako se dolazi do zlata i s tim spojenih pitanjih, ave još nešto da navedem iz zapisnika komisije o vrednosti. Dr. Hertzka kaže n. pr. ovo (štitu): „Zlato ne može od bogatih zemalja u siromašne, niti od siromašnih u bogate; ono teče od onud, gdje so proizvdaja onamo, gdje ga trebaju. To je zakon sielog svijeta, kojim jo uređeno promatanje avako robe! To treba da vjurujem i istinito jo; ali to upravo podkropljuje moj prije izrečeni nazor, da jo naimo zlato u međuj narodnom prometu kao svaka roba, i da roba u prometu mora biti kada skupija,

Vertical text on the left margin containing various small notices and advertisements.

kada jeftinija. Ovaj latu gospodin kaže: „Svaka roba ide tamo, gdje joj je cijena najveća, gdje za nju možete najviše zamjuniti“. To je također istina. Ako to stoji, onda je istina, da će zlato k nam samo onda, ako ga budemo najkuplje plaćali. Nu to smo i prije znali, da će zlato k nam, ako ga platimo nešto bolje nego li su ostali svijet; samo se pita, da li je nam koristno umanjiti cijenu našoj tržišnoj robi za to, da dobijemo zlata. Ja kažem da ne!

Doživjeli smo i vidjeli u života dužnih odnosija. Italija je uvela zlatnu valutu, pak ta Italija izvauka svake godine množinu svojih sirova u tuđinu, da mogu raditi; i ostale zemlje, kao n. pr. Grčka i Portugal, neće stojati bolje sa svojom zlatnom valutom. I oni od nas, koji pristaju uz zlatnu valutu, i oni, koji su protiv, sporazumali su u toj, da je to što ukoliko, sporazumno nisam izmislilo ja, čula se je s druge strane; zato imamo pravo izreći naš sud o tom pitanju onako, kako odgovara našem osvjedočenju. Možemo se varati mi, ali se mogu varati i oni, koji nas tako potanko, tako stalno uče, da naša sreća i naš napredak, naš gospodarski procvjet počima našim danom, kad uredimo odnosija naše valute, dakle kad uvedemo računanje na temelju zlatne vrednote. Mogli bi pravci imati oni, koji dokozuju protivno, a budućnost će dokazati, tko ima baš pravo sa „skokom u tminu“.

Dozvolite mi još o jednom pitanju nešto. Govori nam se, da su naši novčani odnosiji nepovoljni, naš novac nestalan, da mi nemožemo živiti u tih odnosijih, da treba otvoriti nešto stalna. Ali pri tom se zaboravlja na to, da naš novac mora biti nestalan, jer smo u bludnji, što uvijek pripodahijamo naš novac kao nestalan sa zlatom, kao da je ono stalno, došim je za nas naš novac postao mjerilom vrijednosti i prometnim sredstvom isto onako, kako je u drugih zemljah zlato znamenje novca, promotno sredstvo.

Dok nismo bili ubustavili kovanje srebrna novca t. j. do godine 1870, mogao i morao je naš papirni novac biti iste sreće, koje je u svjetskom prometu bilo srebro. Srebra se je već onda odviše proizvajdalo, a danas ga je još više nakopano. Usljed toga pala je vrijednost srebra na svjetskim tržištih. U istoj mjeri, po kojoj je padala vrijednost srebra, morala bi bila padati i vrijednost našim papirnom novcu, kad bi bila istina, da se on još uvijek ravna po nestalnoj vrijednosti srebra. Ali to nije tako; naš se je papirni novac dobro održao.

U tom ću se pomoći statističkim tabelami. Nu prije, nego li to učinim, valja mi otvoriti veliku zaporku i reći, da se podnipošto nemožete potpunno zanemati na te statističke podatke. Ako je jedan statistički zkaž ili zbirka takovih tabela, koja se na istu stvar odnosi, pogriješena bud samo u jednoj brojki, to mi cijela zbirka skrizažka novriedi ništa. Zašto ne? Zato, jer nije moguće činiti pokusnih računah, jer svaki pokus, koj učinim pogriješnim brojkami, mora da bude pogriješan, neda mi stalnosti. U tom pogledu našao sam u ovo kratko vrijeme, što je za proučeno tako znamenitog predmeta bilo potrebno, da n. pr. na strani 221, tabela 145, gdje su naznačeni popriečni tečajji za godinu 1878, do 1891, popriečni tečajji za cijelu godinu 1880, morao je iznositi 118 60, dočim taj isti popriečni tečaj na strani 220, tabela 145., za isti račun iznosi 117 83. To je prilična razlika. Nadalje slobodan sam opaziti, da sam našao još jednu malu pogriješku; to su svakako tiskarske pogriješke, ali to je isto. Na strani 240, računano je, da forint austrijske vrijednosti, kad mu je tečaj 2 franka 47 5 cent, vrijedi 0 7185 grami zlata, a kad mu je tečaj 2 f. 47 9 cent, dakle 40 proc. viš, označen je, da prilično manje grama zlata vrijedi.

Iz toga razloga nebih baš imao povoda pozivati se toliko na one skrizažke, ta obća je priznato, da statističke tabele nisu zanesljive. (Kontac slijedi).

Interpelacija

zastupnika dra. Laginje, Spinčića i drugova na njegovu prouzvišenost gospodina ministra-predsjednika.

Obzirom na to, da se po §. 40. zemaljskoga reda za Primorje raspoređeno u zemaljskom saboru sa priloženim zapisnicaj sjeđenica između putem namjestnika dati do previjajega znanja; obzirom na to, da se u saboru mijaše gođje Istre, na koju se proteže navedena zakonska ustanovu, najveći dio

ustanovih raspoređena vodi hrvatskim jezikom, da se tim jezikom podnašaju interpelacije i predlozi, to da se tim većina predmeta, koji se tiču također životnih pitanja zemlje, raspravljaju hrvatskim jezikom;

obzirom na to, da se usupor tomu neprimaju u raspoređene epise zemaljskoga sabora niti govori držani hrvatskim jezikom, niti interpelacije tim jezikom na zemaljsku autonomnu oblast postavljene, niti predlozi tim jezikom na sabor postavljeni;

obzirom na to, da je njegova prouzvišenost gospodina ministra-predsjednika u prvom redu svan brinuti se za to, da se izvršavaju ustanove temeljnih zakona, medju koje spada neproporno zemaljski red;

obzirom na to, da lojaliteta, koja se ima izkazivati kruni nikako nedorušta, da se do previjajega znanja deju povse manjkavi spisi o preznamovih stvarih cijelo jedne zemlje, — uolabadjaju se potpisani postaviti na njegovu prouzvišenost gospodina ministra-predsjednika slijedeći upit: Na koji način dajavu se do provijajega znanja u smislu §. 40. zemaljskoga reda za Primorje, raspoređeno hrvatskim jezikom u saboru mijaše gođje Istre, tim jezikom postavljeni predlozi i interpelacije na organa vlade i zemaljski odbor — pošto isti nisu ndržani u raspoređivih spisih zemaljskoga sabora?

Beč, 11. maja 1892.

Dr. Laginja, Spinčić, Biantini, dr. Pacik, dr. Kaižl, Eim, Sokol, Tekly, Seichert, Perić, Dapar, Krumbholz, Formánek, Miza, Admeke.

Interpelacija zastupnika Spinčića, Laginje i drugova na njegovu prouzvišenost gospodina ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva unutarnjih poslova.

Jeli Vajšoj prouzvišenosti poznato, da se — usupor ustanove §. 98. al. 2. obćinskoga reda za Istru, po kojoj se moraju narediti novi izbori najdalje šest tjedana poslije raspuzeta obćinskoga zastupstva — u obćini Višnjun, kotaru porečkom u Istri, u kojoj bijaše raspuzeto obćinsko zastupstvo odlukom namjestništva 3. marča, t. g. i u kojoj je dne 24. marča t. g. pruzeo obćinske poslove odnosno postavljene upravni odbor, nove izbore, bar do 13. maja, još naredilo nije?

Beč, 21. maja 1892.

Spinčić, dr. Laginja, Tilker, Pacik, dr. Brzorad, dr. Vašaty, Sokol, Tekly, Wohanka, dr. Lang, Spindler, dr. Kaižl, dr. Dyk, dr. Šil, Perić, dr. Dooržak, dr. Kramár, Formánek, Eim, Biantini, dr. Slavik.

Razgovor medju Zvanom i Katom na Kaštelirskoj lokvi.

Z v. Dobro jutro žantula. Kako je?
K at. Sinko, za zdravije se pasiva, ali za sve drugo gre od slaboga na gore.

Z v. A šta je to novoga?
K at. Vero gluh i čuju i elipi vide, da izmam za našu veliku nesriću dva tri šarenjaka ili krnjeleko podrepnice, koje su naše mirno solo smutilo.

Z v. Ma šta su to podrepnice i ti šarenjaki?
K at. No zamiri mi, ali ja ti se šudim, da znaš ono, da znaš svako malo dilo. Šarenjak je svaki čovik, ki prezire jezik svojega oca i majke; a to su polji nas oni, ki su naučili desetak besid talijanski od kakovoga kumčara, pak sada misle, da su se u Bunceloh rodili. Podrepnice su pako svi oni sadažoni, ki neznaju šparat kad imaju, i ki bi prodali Boga, ženu, dieu i narod za jonu žinu.

Z v. Dakle to su ljudi hujl nego blago, jer hvala Bogu vidimo svaki dan, da ovca biži od vola, jer se roga i obrtice boji.
K at. Da, da, ali šarenjaki se duže s tužinjci za nas ne samo ubosti, nego zadržti. Oni bi rade po svuda zapovijdati i imati svo službe za si bradu maštiti; a mi da smo njihovi čavci, da plaćamo već nego moramo i da nupitamo zašto plaćamo, pak pretendne s nami šiniti, kako mi s limunom, kad ga dobro oizmemo, ter ga na govij hitimo.

Z v. Ma su oni imali forši veću renditu?
K at. Svojeono kako i sada, i još adicijonali su bili manji; ali su oni znali dobro šparat. Nisu davali 12 fiorini svaki miece vardišanu prez potreba, a za rimsku pašu su čaripali svako lito priko stotinu fiorini. Blažena ura, da su još oni; nava nabi potreba ciditi na rešeto vodu iz ovo kajuzo, ni japnom ju bistriti za si palentu kuhati, nego bimo imali svoju lipu šternu, kako ju imaju munja i siromašnija sola.

Z v. Dunko kamo gredu tuliki beći. ter su i pesenu zinu bošku posikili?
K at. To triha glavaru pitati, ki nisu 16 lit kunte pokazali, kako je bija moj sin pred dva li lita u „Našoj Slogi“.

Z v. Ma ki je tomu kriv, da gredu komunski afari tako slabo?
K at. A vero sami naši gospodari, ki štouru blačaju eu krivi, jer oni glavaru izabiraju.

Z v. Ča su nobi moglo to popraviti?
K at. Aj bi vaje sada, ki su balotacijoni za novu raprezentancu, kad bi svi, koji plaćaju jedan fiorin štouru, se pogovorili s kampanjom Vižinad-skoem i nikojima paštenima Labiđana i, pak složno ustal za pametn ljudi, ki nebi skrbili za svoj trbuh, i koji puk časti radi lipoga izgleda i dobrog ponašanja.

Z v. Ma kad gredu u Vižinadu ne šedutu, ako nisu po štorski obučeni, bila bi aramota za Kaštelir.
K at. Nami će biti vajk veće čast, da su pašteni i u suknu obučeni, nego da bi bili u veladi i nepošteni. Ča neznaš, da već vaje dobar glas, nego zlatan pas.

Z v. Sada sam pošela kapit, da pravu istinu govorite, pa ću i ja mojega muža nagovoriti, da ta bot s našima ljudi vota.
K at. Mi je drago, da si razumila. Ali ja sam sigurna, da će tvoj muž poiti u Vižinadu votati magari za onoga ornegu iz pakla, jer je i on jedan od onih, ki bi predá Boga i narod za se jedan put našderati i opiti; pak mu i zato gredu afari tako dobro, da će vas brzo iz hiže štrati radi duga.

Z v. Poznam i ja, da je to slabo, ali šta ćete draga moja, kad ga za svake vatacijoni dođu tontat i mu obešavaju jieti i pići na pun trbuh i još fiorin za žurnada.

K at. Dokle budu naši gospodari hodili votati za dobit žinu i fiorin, biti će vajk slabo, i zapoštati si dobro, da se ona užina i oni fiorin plati s našima žulji i s našom mukom.

Z v. Ter mi je reká muž, da šiori platvo sve ápeže.
K at. Dá, dá za oni dan, ali znađu beni oni se potle naplatiti. Škarpa groba pa ga o nji k oža. Kad su pako izaboreni, nam znađu lipo rođi: „kvevi por ki de čavari“. Ako šagod našo solo potribeju, si moramo sami uđiniti. Toliko lit je bija okolo staroga oimitera zid razružen, a po njem su tovari pasli, kako po ruđinah, i pohitali su doli sve križe. Za to trpiti u veliku aramotu, morali smo lemozinu pobirati i sami rabiti, jer da u kas nije bilo bođi za ono dolo platiti.

Z v. Vero to je istina, jer sam i ja dala da sam premogla.
K at. To je prava istina i žalibože naša velika aramota. Da imam lažno, bim ti još takovih letin povidala, da bi mora svaki pošten čovik našo solo sažaliti; ali moram brzo domo, jer amo se preveć formale, ma se šperam, da čemo se još kadri brzo šriti. Ovi dni bilo su Duhovo i ja sam preporuđila Duhu svetomu našo gospodare, da jih prosvitli kako i apoštolo, da bi svi progledali i spoznali, ki njim ju prijatelj a ki neprijatelj, ki za njih dobro misli a ki slabo. . . . pak, da se nobi dali ni prevacit ni podkupit za njihovu stvar na svitu, nego da bi svi složno i na vas glas ovako zakantali:

Simo k meni Juro, Frano
i Luco i Mare,
Da vam kažem što li rado,
Našo lije stare.

Našo lije, šarenjaci
I dopuzi gladni,
Koji kako ljute zmij
Truju narod jadni.

I huškaju naše kmete,
Da bi se prodali,
Da bi našim protivniku
Svoje voto dali.

Kaštelir sada prave
Obćinske izbore,
I sa našim šarenjacim
Šad se ljute bore.

Pa će dati Bog naš dobri,
Da će predobiti,
Ako sada to ne bude,
Tad će skoro biti.

Eh, brzo će Kaštelirci
Dušmane potirati
Našim šarenjakom
Rog za svicu dati!

Franina i Jurina

Jur. Jol' istina, da je sad polji vas najveći šjur prorok a no barilji!
Fr. Vero je, jer k njemu dolaze samo gospodina od „nobilitada“.

Jur. Kaži mi, ja sam kurioz poznati tu vašu „nobilitad“.

Fr. Samo dobale a prazne tikve, kako ona od puljskoga tovarida. Tu najdeš konta, kavajlera i baruna, ki su slipi, glubi čoravi li prazne tikve.

Jur. Bome to mora biti plemenito misto, kad se na njon sabire toliko plemenito krvi.

Fr. Vero je i zato se toliko klanjaju za proroku.

Fr. Ma šta išće u Medulinu on puljski Bodul?
Jur. Hudi plaka: na ono misto, kad je starka pustila kosti na dan balotacijona za barona Kamaliča.

Fr. Čea reć za maržoza.

Jur. Za talijanskoga maržeza, za austrijanškoga barona.

Fr. Kako su pak Bodula dočekale stare podrepnice?
Jur. On nemari sada za njih kako ni za staro zelezo. Kada su balotacijoni, onda su mu „šiori kumpari“, a sada ih zovu „karne vendura“.

Fr. Ter ima pravo.

Fr. Ča biš reke, po ken zakone more neki duhtor pitat Medulinu u ambulanci od marino kada ih vizitira, ako su zapisani u „šitaonici“?
Jur. Zakona neće valjda za to bit, nego gospodin duhtor će imat drugi lik se šitaoničaro, a drugi za šarenjake i gospođske podrepnice.

Fr. To pita dunke za mod brzo šlitić?
Jur. Božo moj, tako za šta drugo!

Fr. Kad si bio Juro?
Jur. Bija sam juštat jednu tovaricu breju.

Fr. A za koga zlodica?
Jur. A šta no znaš, da će bit dosta gladohi na balotacijonah v Opritju.

Jur. Ugoni Frane ka baba najviše viče i laže?
Fr. Porečka.

Jur. Ki to var najviše lašade?
Fr. Bomo Martinov u Pulji.

Jur. Od kuda je dobila baba novu kolutu?
Fr. Iz Kanfanara.

Jur. Od kuda dobiva Martinov tovar slamu?
Fr. Baš iz Kanfanara.

Različite vesti.

Kruntbena uspomena Njeg. Veličanstva cesara i kralja Frana Josipa I. Dne 8. t. m. proclavili su u Pošti noobitane

Oglas

za održavanje novih mjesečnih sajmova u gradu Pazinu.

Do sada održavala su se u gradu Pazinu četiri godišnja sajma. — Mjesto ovih održavati će se unapred, polag dozvole visokoga c. kr. namjesništva u Trstu, u Pazinu mjesečni sajmovi sledećim redom:

a) U mesecih janara, februaru, martu, aprilu, maju, juniju i juliju svakog prvoga utorka u mjesecu.

b) Na dan 2. augusta. Ako bi ovaj dan pao na uođelju, tada se sajam ima držati 3. augusta.

c) U septembru prvi utorak mjeseca. Ako ovaj utorak pada na 3. septembra, kojega dneva se svetkuje sv. Eufemija i drži sajam u Gradšišću, tada se sajam u Pazinu ima održavati sledećega dneva u sredu.

d) U oktobru prvoga ponedjeljka mjeseca.

e) U novembru i decembru prvoga utorka mjeseca.

Ako bi pak na gore ustanovljene dane pao svetak, tada se sajam ima održavati sledećega svakdanjega dneva.

II.
Pristup k sajamu slobodan je svakomu na mjesta označena po običinam glavarstva. Mogu se donositi na prodaju svakovratno svari, koje nisu izključene od trgovine kao i svakovratno blago, ako su gospodari poslednjega providjeni marvinskom putnicom. — Rogato blago (preživadi) neće se pripustiti na sajmište, ako je došlo iz krajeva, za koje se sumnja, da su okuženi, pa i bio gospodar marve providjen redovitom putnicom. Neće se pripustiti na sajmište delove blaga sumnjivoga porijekla.

U obće ima u se strogo održavati svi propisi zakona 29. februara 1880 br. 35 i 97 D. Z. L. sa provedbenimi naputci izdanimi u tom poslu.

Potajni uvjeti za trgovanje na sajmištu mogu se vidjeti kod podpisatoga kao i u sajmovnom redu (pravilniku) prepis kojega odposlalo se jo na sva gradska i obćinaka glavarstva u Istri.

III.
Prvi sajam držati će se utorak 7. junija 1892.

Glavarstvo obćine Pazin

23. maja 1892.

3-8 Načelnik: Dr. Dukič.

Ulica sv. Katerina br. 3
Bogat izbor

pečata od katehuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urede, razna uzrovanja, kovnih tablica za stanove, klise, tvoriva, velički pečata za označavanje pošiljaka, monogrami, emilja, ozlatrisirovi za pečate itd. za najviše ceno. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajini idu pošiljke uz pouzda.

G. BATTARA i dr.

TRST 3-52

ulica sv. Katerine br. 3.
Tvornica pečata i sličnih predmeta.

U radionici klepara
JUSTA BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda i željeznih ciovih Via Barrera vocchio Trst broj 10 gradi i drži na skladištu kupolji u posudah, sa stolicom sa 112 bez peći iz cinka čvrsto građeno, to izvadja i drugo radnje kloparske uz najviše ceno. Ilustrovani cenik dobivaju se gratis. 3-52

DROGERIJA

na debelo in drobno

G. B. ANGELI

14-18 TRST 2-12

Corso, Piazza della Legna St., 1.

Ođlikovana tovarna čopičev.

Velika zaloga uljnatih berr, lastni izdelok. Lnk za kobilo, z Angleškoga, iz Francioje Nemodjo itd. Velika zaloga slih berr, (in tubetti) za silkarje, po ugodnih conah. Lnk za parkete in pole.

MINERALNE VODE

iz najbolji znanih volecav kakor tudi romanjsko žveplo za žvojvanja trt.

Šturaljke proti peronospori (mildevu)

sustav Candeo i drugih sustava imademo uriook na skladištu. Pošto se pako ođokuje, da će se ljetas tih šturaljka mnogo rabiti, umoljavamo uljudno gospodu posjednike, da se izvole naručiti dim prije oglašiti, da uz mognemo na vrijeme druge proskrbiti: to tako svim naručnikom zadovoljiti.

Imademo takodjer izvrstne strojeve za sumporano čvrsto i lahko, koji izbaouju jedino fini prašak, koj se lahko prima liša; u taj stroj može se staviti i sumpor u kudah.

Ciene su isto kano i prošlih godina, prem su jedni i drugi strojevi savršeniji. Candeo-va šturaljka sa svom pripravom stoji 10 for. a stroj za sumporano for. 5

Preporučamo se takodjer za druge vrsti strojeva i za sve što na isto spada.

Živio i drugi 9-
u Trstu, ulica Zonta br. 5

FILIJALKA c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovinu in obrt v Trstu.

Novci za vplaćila.

V vredn. papjirjih na	V zapošlenih na
4-dnevni odkaz 2 1/2%	30-dnevni odkaz 2 1/2%
8- " " " 3 1/2%	3- mesečni " 2 1/2%
30- " " " 4 1/2%	6- " " " 2 1/2%

Vplaćavajmo avstr. vrednostnim papirjem, kator so nahaajo v okrogju pripozna se nova obratna tarife na tomolju odgovedi od 17. lu 21. odnoso 12. janija.

Okrožni odđel.
V vredn. papjirjih 2 1/2% na vasiko svoto. V zapošlenih brez obrovi.

Nakaznice
za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Boko kakor za Zagreb, Arad, Bileltz, Gablona, Oradeo, Hirnensstad. Incomet i oboriv. Ljubljana, Lino, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — broa traškova.

Kupnja in prodaja
vrednosnih, diviz, kakor tudi vrednosni kupono-24-21
pri odbitku 1% provizijo.

Predumji.
Sprejomajo se vsakovrstna uplaćila pod ugodnima pogoji.

Na jambevske lišins pogoji po dogovoru. Z odprtim kreditu v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po godi.

Na vrednosni obresi po pogodbu.

Uložki v pohranu.
Sprejomajo se u pohranu vrednosni papjiri, alat ali srobrni donar, inozomski bankovci itd. — po pogodbu.

Naša blagajna izplaćuju nakaznice narodne banke italijanske i italijanskih frankih, ali pa po dnovnom kursu.

Trst, 18. maja 1892. 11-24

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 3-52

Jedno društvo pločara

Petar Levicnik i dr.

Osobiti izvršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedeno razno sustave shodova, kamionca za bačice itd. itd. Izraduju cementirano židova, izvansa te izvansa jamstva sa nepromočivost; naladju bilo kakvo shoditje u elonitu P o r t i a n d sa kamenju bito koje bjo u svaki i mramora, obavljaju lastenjo shodova to odstranjeno vlago i smrad. Izvršuju svaki popravak uz jako odlažno eleno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd. Za narudbe doste je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena. U nadi, da ćemo biti radnjaui po-čašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Društvo pločara
PETAR LEVICNIK I DR.
Ulica Madonnina br. 21, i. kat., 52-9 vrata 11.

Enrico Rovere & Co.

TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.
SKLADIŠĆE

stakla, porcelano i svičtiljka; staklene ploče, jednostavne prozirne, i neprozirne, dvostruke i bjelidane. Zreda u velikom izboru. Prouzilje izradbu stakala za zgrade i zimsko avionjako uz eleno, koje se neplaća konkurencio.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajinu bez carino. 52-32

Tinktura za želodec,

kator prireja G. PICCOLI, lekar „pri anđelju“ u Ljubljani, Dunajskaja cesta je mogko upirno, delovanje prebavnih organov ureja-joće sredstvo. Krepki želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpöljila je izdelovalaj v zabojčkih po 12 in ved steklenic. Zabojček z 12 stakl. volja gl. 1.30, z 55 stakl., 5 kg. toke, volja gl. 3.20. Poštino plaća naručnik. Po 15 kr. stakl. plaća raspodajajo se u svih lokamah u Trstu, Istri in na Goriskom. 17-25

Kra-no uzorko šalje se zasebnikom baidara. Knjige za krojaće nefrankovane.

Tvari za odjela.

Perurien i doking za visoko svetenstvo; popisane tvri za c. kr. dnovrtečke uniforme, to za veterane, vaćogazice, sokulaše, živri, sukno za biljard i igraćije stovove, loteni nepromočno lovaćko kaputo, svaki koje se pore, plaid za putnike od 4-14 for. itd. Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, elsto rvene suknene tvri nipošto jeftine cunje, štino ih posud nudjaju, to jedina polnošo krojaćke troškove, noka se obrati na

Iv. Štikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskoj. U mojom stalnom skladištu u vrednosni od 1/2 milijuna for. a. v. to mojoj svjetskoj poslovnici jest pomislivo, da preostane mnogo odrezaka; svaki razumno misleći čovjek mora sam vidjeti, da to od tako malenih ostataka i odrezaka nemože postati uzorko jer nobi u kratko blago procaelo. Pomislju li pojedina tvrdke odrazka to rasiljaju li uzorko, tada su ovi od štavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezi, koji se nedopadaju, zamjenjuju se ili se nevratu u ova c. Kod narudbe treba nazvati boju, dvolju i eleno.

Pošiljke jedino uz postarsko pouzete, 24-14 preko 10 for. franko. 24-24
Dopisejo u njemanskom, mladarskom, češakom, poljskom, talijanskom i francuakom jeziku.

5 do 10 gold.

gotovoga zaslužka na dan brez kapitala in rizika ponuja neka moćna banćna liša vsa kateromu, ki se huće baviti s prodajo postavno dovoljenih srećok in državnih papirjev. Ponudbe je pošiljati pod „Lose“ na: Annouen-Expedition von I. Daaubeger, Wien, I., Kumpfgasso. 6-10

LJEKARNA A. KELEER

nasljednici Rondolini utemeljena godine 1869. TRST, Via Riborgo br. 13.

Razprodaju sliedioe osobitosti: Glasovito i prvo šnitro iz Broilje, tofjazo sa Chinom Malassi. Obično bakalarevo ulje; isto ulje sa lodom i željezom. Elikair Cocca okripiljajuć i probavljanjuć. Elikair China proti groznici. Anaterinski vodu za usta. Tukudi sapun proti ozobilnam. Obćo poznatu vodu katarama i ustrolvanja katarama. Kasiu proti potajnim bolestim. Indijelku esenciu, ljeok proti zuboboli. Ekstrakt Tamariuna sa Antila. Vino sa Chinom poput Marzele okripiljajuće eludava Prašak za zube bijeli i različasti. Prašak ciparski blji i crveni itd. itd. 30-27

NB. Primaju se narudbe za tuzemstvo uz pogodno povoljno i uz pouzda.

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. 8. III. 10-52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 587 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnih listov:
za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tjie in mrazj za jedno leto z obrotni po 20% in to po ceniku, katorega si bodi evropskega ali amerikankega drušava.

Izdaja vozne listke (bigietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anversa, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — Za Afriko: preko Genova, preko Marsilja, preko Lione, preko Londona i preko Darmanthe — Za Australju: preko Genova, preko Bremena, preko Anversa i preko Hamburga. — Za prago Iquique (It.): preko Genova i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesno i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, i Zelenice) Panama, Iquique, itd. prek mo-ja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtvaju navodno vožne karte, niti da mljuju za izredni ali položo kaparo. Dosti je, da dođeju k agenciji na lėki ter da tu kupije karto, potem morjuje v svakom mestu ostati, kjer jim je drago od kfor odhaja parobrod od dnevih, doćenili mu od agencije. Agencija bude pazila na toćna odha

Pratišajla zabjojo za prilago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnen. Zavezuje se ne doćti moćda izgubila ali vsaki stvari, koja bi se bila moćda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Svi strojevi za poljodjelstvo

vinogradarstvo i voćarstvo. Mlatilnice, mline za čišćenje žita, izbiralnice, rezalnice krme, mline za voće, tiskalnice za voće, grožđe i vino

kao takodjer svakovrstne druge strojeve i orudja za poljodjelstvo, vinogradarstvo i voćarstvo itd. itd. novog izvrstnog ustroja raspoilje najjeftinije

IGN. HELLER u Beču,

2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi i zahvalna pisma u hrvatckom, njemanskom, talijanskom i slovonckom jeziku pošiljaju se na želju besplatno i franko. Strojovi davaju se na pokus — jamči se za nje — pogreško sa povoljno.

Ciene su iznova snižene!!!

6-20
Tiskara Dolonc.